

2022.- 11 dekabr.- S.7.

Sabaha etibarlı əmanət

Ulu Öndərin yaratdığı Neft Fondu

Bakının müasir göydələnləri arasında özünəməxsus görkəmi ilə seçilən bir bina da var. Beynəlxalq inşaat aləmində "BREEAM Assessment" adlanan qiymətləndirmə dərəcələrinin tələblərinə uyğun olaraq tikilmiş, yaşıllıq və geniş infrastrukturla əhatə edilmiş bir bina.

Binanın interyeri Azərbaycanın Bakı, Şirvan, Təbriz, Gəncə, Naxçıvan, Qarabağ, Quba, İrəvan və Qazax, bir sözlə, 9 xalçaçılıq məktəbinin elementlərini özündə cəmləşdirən dizayn əsasında qurulub. Bu görkəm, bu tərtibat Azərbaycan xalqının bütün sərvətlərinin - istər maddi, istərsə də qeyri-maddi sərvətlərinin özünəməxsus olduğunu vurğulayır.

Bu, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) binasıdır. Bu gün sərvətlərimizdən düzgün bəhrələnməyə, eləcə də onları sabaha etibarlı əmanət kimi qorumağa xidmət edən fondun. Heydər Əliyevin yaratdığı fondun...

Ulu Öndər böyük uzaqgörənliklə demişdir: "Azərbaycanın böyük neft və qaz sərvətlərinə malik olması bizim xalqımızın xoşbəxtliyidir və bu gün üçün, gələcək üçün, xalqımızın yaxşı yaşaması üçün, ölkəmizin inkişaf etməsi üçün əsas amildir". Ümummilli Lider ARDNF-ni təbiətin bizə böyük səxavətlə bəxş etdiyi sərvətin məhz həmin ali məqsədlərə yönəldilməsi üçün yaratmışdır. Bu qurum artıq 23 ildir Azərbaycana şərəflə, saflıq-şəffaflıqla xidmət edir.

Hərtərəfli inkişaf edən, iqtisadiyyatı gündən-günə güclənən Azərbaycan indi dünyanın sayılıb-seçilən ölkələri sırasında addımlayır. Ələlxüsus ölkəmizin həyata keçirdiyi neft-qaz və ixrac layihələri beynəlxalq aləmdə diqqət mərkəzindədir. Ən önəmlisi də budur ki, Azərbaycan dövləti həmin layihələrin reallaşması nəticəsində əldə olunan gəlirlərdən səmərəli şəkildə istifadə edir. İqtisadiyyatın digər sahələri inkişaf etdirilir, ölkə vətəndaşının rifah halı ildən-ilə daha da yaxşılaşır. İndi bizim beynəlxalq nəqliyyat və logistika infrastrukturumuz, güclü, qalib ordumuz var.

Bütün bunlar haqqında danışanda istər-istəməz keçmişə ötrəri də olsa, nəzər salmaq lazım gəlir. Axı Azərbaycanın adı dünya tarixinə neftin vətəni kimi həkk olunub. İlk dəfə sənaye üsulu ilə neft 1846-cı ildə məhz Bakıda çıxarılıb. Əlbəttə, o zaman belə bir sərvət böyük ölkələrin iri kapitalistlərinin diqqəti-

ni çəkməyə bilməzdi. Odur ki, həmin dövrlərdə neft maqnatları Azərbaycana axışblar. Nobellər, Mantaşevlər, Rotşildlər torpağımızın qara qızıl "qan"ını sorub aparmaq üçün özlərini oda-közə vurublar.

Azərbaycan neftinin böyük bir hissəsi də Xəzərin dərinliklərində "uyuyurdu" və bu, çoxdan bəlli idi. Lakin primitiv texnika, üstəlik, neft krallarının bir-biri ilə rəqabəti bu sərvəti əldə etməyə imkan vermirdi.

Xoşbəxtlikdən Xəzərin dibindəki qara qızıl sərvətini üzə çıxarmaq keçən əsrin ortalarında Azərbaycan neftçilərinin özünə qismət oldu. 1949-cu ildə "Neft Daşları"nda ilk quyu fontan vurdu. Başqa sözlə, dünyada dəniz neftinin erası da Azərbaycandan, Xəzərdən başladı.

Sovet dönməndə Azərbaycanda böyük həcmdə neft çıxarıldı. Lakin keçmiş SSRİ-nin planlı təsərrüfatı, ittifaqa daxil olan bütün respublikaların ümumi büdcədən eyni dərəcədə faydalanmasına əsaslanan qaydaları təbiətin bəxş etdiyi bu zənginlikdən xalqımızın lazımcına bəhrələnməsinə imkan vermirdi.

Müstəqilliyin ilk illəri isə Azərbaycan üçün çətin keçdi. Ölkəni idarə edənlərin məsuliyyətsizliyi və səriştəsizliyi ucabından neft-qaz sənayesi də tənzümlə uğradı. Dönüş isə yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra baş verdi. 1994-cü ildə dünyanın ən tanınmış neft şirkətləri ilə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının birgə işlənməsi üçün saziş imzalandı. Azərbaycan iqtisadiyyatının "qəddini düzəldən", ölkənin gələcək inkişafına təkən verən bu möhtəşəm kontrakt "Əsrin müqaviləsi" adını aldı. "Əsrin müqaviləsi" ölkəmizin yeni neft-qaz strategiyasının əsasını qoydu və təsdiqlədi ki, müstəqil Azərbaycanın xalqı suveren hüquqlara malikdir və öz sərvətinin sahibidir.

Bu sərvətin xalqa davamlı şəkildə xeyir-bərəkət gətirməsi məqsədilə 1999-cu il dekabrın 29-da Ümummilli Lider Heydər Əliyev ARDNF-nin təsis edilməsi haqqında fərman imzaladı. Bir il sonra - 2000-ci il dekabrın

29-da Ulu Öndərin növbəti fərmanı ilə ARDNF-nin Əsasnaməsi təsdiq olundu. Bundan yarım il sonra isə daha bir fərmanla fondun vəsaitlərinin yerləşdirilməsi qaydaları təsdiq edildi və qurum əməli fəaliyyətə başladı.

ARDNF-nin fəaliyyəti xeyirxah, məqsədyönlü və uzaqgörən siyasət əsasında qurulub. Qurumun qarşısında çox mühüm vəzifələr dayanır ki, onlardan da ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunması, neft gəlirlərindən asılılığın azaldılması, qeyri-neft sektorunun inkişafının təmin edilməsi və s. xüsusilə əhəmiyyətli yer tutur. Fondun fəaliyyəti eləcə də ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqisi naminə nəhəng ümummilli layihələrin maliyyələşdirilməsinə yönəldilib. Başqa sözlə, ARDNF-nin maliyyələşdirdiyi hər layihə sıradan bir layihə deyil.

Neft ehtiyatlarının bərpa olunmadığı, yəni hasil edildikcə tükəndiyi hamıya yaxşı məlumdur. Ona görə neft fondunun ən başlıca vəzifələrindən biri gəlirlərin nəsillər arasında bərabər bölüşdürülməsi, gələcək üçün ehtiyat vəsaitlərin toplanmasıdır.

Qeyd edək ki, bir sıra ölkələrdə də analoji fondlar fəaliyyət göstərir. ARDNF yaradılarkən həmin fondların təcrübəsinə müraciət olunmaqla yanaşı, bugünkü həlli təxirəsalınmaz problemləri nəzərə alan bir model seçilib.

Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: "Əsrin kontraktı"nın nəticələri sadəcə olaraq Neft Fonduna gələn gəlirlərlə ölçülür. Bunun çox geniş və çox böyük təsiri olub və bu gün də var. Biz qara qızılı insan kapitalına çevirə bildik. Biz neft gəlirlərimizdən çox səmərəli şəkildə istifadə etdik və bu gün dünya miqyasında bu, xüsusilə qeyd edilir. Bir çox ölkələrin zəngin neft yataqları var, ancaq ölkələr səfalət içindədir, yoxsulluq şəraitində yaşayırlar. O ölkələrdə sabitlik pozulur, neft ölkələrə fəlakət gətirir. Azərbaycanda isə neft rifah, inkişaf, sabitlik, güc gətirir. Bu gün Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi yaşamasında, iqtisadi potensialımızın formalaşmasında neft-qaz amili çox böyük rol oynayır".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin qurub-yaratdığı və Prezident İlham Əliyevin gündən-günə inkişaf etdirdiyi müstəqil Azərbaycanda neft kapitalını insan kapitalına çevirib!

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"